

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. ректора

Харківського національного
педагогічного університету

імені Г.С. Сковороди

_____ Ю. Д. Бойчук
«21» жовтня 2020 р.

ВИТЯГ

із протоколу № 5 засідання фахового семінару про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації здобувача кафедри педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди Жукова Василя Павловича на тему «Формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів основної школи», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності «01 Освітні, педагогічні науки» від 20 жовтня 2020 року

ПРИСУТНІ: Головуюча на засіданні – д. пед. н., проф. Ткачова Н. О., зав. кафедри, д. пед. н. Золотухіна С. Т., д. пед. н., доц. Башкір О. І., д. пед. н., доц. Боярська-Хоменко Г. В., д. пед. н., доц. Васильєва С. О., д. пед. наук, проф. Ворожбіт В. В., д. пед. наук, проф. Друганова О. М., д. пед. н., проф. Зеленська Л. Д., д. пед. н., проф. Іонова О. М., д. пед. н., проф. Лупаренко С. Є., д. пед. н., доц. Пісоцька М. Е., д. пед. н., проф. Попова О. В., д. пед. н., проф. Рибалко Л. С., д. пед. н., проф. Рогова Т. В., д. пед. наук, проф. Штефан Л. А., к. пед. н., доц. Балацінова А. Д., к. пед. н., доц. Дейниченко Г. В., к. пед. н., доц. Борисенко Н. А., к. пед. наук, доц. Денисенко А. О., к. пед. н., доц. Калашникова Л. М., к. пед. н., доц. Кін О. М., к. пед. н., доц. Лазарева О. М., к. пед. н., доц. Собченко Т. М., к. пед. н., Твердохліб Т. С., к. пед. н. Цапко А. М., аспіранти Авраменко О. В., Волкова Я. В., Гончарук О. Г., Гузенко Н. О., Желанов Д. В., Загребельний О. В., Єрмакова Н. А., Кім О. О., Кохан Д. М., Лаврушина Н. М., Малишева А. А., Усиченко О. В.

Серед присутніх докторів наук – 13 за напрямом дисертації.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ: Обговорення дисертації Жукова Василя Павловича на тему: «Формування готовності майбутнього вчителя музичного

мистецтва до інтегрованого навчання учнів основної школи» зі спеціальності «011 Освітні, педагогічні науки» галузі знань «01 Освіта/Педагогіка».

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки О. В. Попова

Рецензенти: завідувач кафедри педагогіки, доктор пед. наук, професор С. Т. Золотухіна; завідувач кафедри теорії і методики викладання природничо-математичних дисциплін у дошкільній, початковій і спеціальній освіті, доктор пед. наук, професор О. М. Іонова.

Дисертаційне дослідження виконано як складову частину комплексної програми науково-дослідної роботи кафедри педагогіки «Підвищення ефективності педагогічного процесу в середніх загальноосвітніх і вищих навчальних закладах» (ДР № 0115U005821 від 23.12.2015) Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Тему дисертації затверджено (протокол № 1 від 26.02.2016) та уточнено (протокол № 1 від 27.02.2020) Вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

СЛУХАЛИ: наукову доповідь здобувача кафедри педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди Жукова В. П. за матеріалами дисертаційної роботи «Формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів основної школи» зі спеціальності «011 Освітні, педагогічні науки» галузі знань «01 Освіта/Педагогіка».

ВИСТУПИЛИ:

Поставили запитання: Поставили запитання: д. пед. н., проф. Васильєва С. О., д. пед. н., проф. Зеленська Л. Д., д. пед. н., проф. Ткачова Н. О., д. пед. н., доц. Боярська-Хоменко Г. В., д. пед. н., доц. Пісоцька М. Е., д. пед. н., доц. Башкір О. І., к. пед. н., доц. Дейниченко Г. В., к. пед. н., доц. Кін О. М., к. пед. н., доц. Калашникова Л. М.

З позитивною оцінкою дисертаційної роботи виступили:

1) **науковий керівник:** проф. кафедри педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, д. пед. наук, проф. Попова О. В.;

2) **рецензенти:** завідувач кафедри педагогіки, доктор пед. наук, професор С. Т. Золотухіна; завідувач кафедри теорії і методики викладання природничо-математичних дисциплін у дошкільній, початковій і спеціальній освіті, доктор пед. наук, професор О. М. Іонова.

Взяли участь в обговоренні роботи: д. пед. н., доц. Васильєва С. О., д. пед. н., проф. Зеленська Л. Д., д. пед. н., доц. Пісоцька М. Е., д. пед. н., проф.

Рибалко Л. С., д. пед. н., проф. Рогова Т. В., д. пед. н., проф. Ткачова Н. О., к. пед. н., доц. Собченко Т. М., к. пед. н., доц. Калашникова Л. М.

УХВАЛИЛИ: На підставі експертизи дисертаційної роботи, доповіді здобувача, поставлених запитань присутніх і відповідей здобувача, обговорення учасниками засідання основних положень дисертації, виступів наукового керівника та рецензентів прийняти такий висновок щодо дисертаційної роботи **В. П. Жукова** на тему «Формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів основної школи».

1. Актуальність роботи. За реалізації Концепції «Нова українська школа» (2016) освітянська спільнота отримала творчі модернізаційні виклики, за яких видозмінюється професійна місія педагога. Однією з важливих функцій вчителя Нової української школи є забезпечення інтегрованості змісту (внутрішньопредметної і міжпредметної) на основі ключових компетентностей. Успішне запровадження інтегрованого навчання учнів музичному мистецтву потребує від педагога-музиканта не лише наявності системних знань з музичного мистецтва та методики музичного виховання, але і з інших мистецьких галузей, культурології, етики, релігії, історії музичної освіти тощо. Тому існує актуальна проблема у забезпеченні цілеспрямованого формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до здійснення інтегрованого навчання учнів.

Актуальність розв'язання проблеми формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів основної школи поглиблюється необхідністю усунення виявлених під час дослідження суперечностями, що існують у педагогічній теорії та практиці сучасних педагогічних ЗВО, зокрема: між декларуванням забезпечення високої якості вищої музично-педагогічної освіти і недостатнім рівнем сформованості професійної готовності в учителів музичного мистецтва, у тому числі до інтегрованого навчання учнів; між високим дидактичним потенціалом інтегрованого навчання музичному мистецтву учнів основної школи і досить низьким рівнем його реалізації у сучасних закладах загальної середньої освіти; між необхідністю формування в майбутнього вчителя музичного мистецтва готовності до інтегрованого навчання учнів основної школи і недостатньою розробленістю науково-методичного забезпечення вказаного процесу в сучасних педагогічних ЗВО.

Мета дослідження — виявити вплив науково обґрунтованої й експериментально перевіреної технології формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів основної школи на рівень зазначеної готовності майбутніх педагогів-музикантів.

Відповідно до мети дослідження визначено його **завдання**:

1. З'ясувати суть і особливості інтегративного підходу до навчання музичному мистецтву учнів основної школи.
2. Визначити суть і зміст готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів основної школи.
3. Теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити педагогічну технологію формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів основної школи.
4. Уточнити критерії та показники готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів основної школи.

Об'єкт дослідження – процес формування професійної готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів у педагогічному закладі вищої освіти.

Предмет дослідження – педагогічна технологія формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів основної школи.

Методи дослідження: *теоретичні* – аналіз, зіставлення, узагальнення, систематизація філософських, психолого-педагогічних наукових праць зарубіжних і вітчизняних учених із порушеної проблеми з метою визначення суті основних понять дослідження та обґрунтування технології формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів основної школи; *емпіричні* – діагностичні (анкетування, опитування, бесіди, контрольні роботи, тестування), обсерваційні (пряме, побічне, включене спостереження, ретроспективний аналіз власної педагогічної практики), праксиметричні (аналіз продуктів навчально-пізнавальної діяльності старшокласників, студентів, аналіз передового педагогічного досвіду); прогностичні (експертні оцінки, узагальнення незалежних характеристик), педагогічний експеримент для виявлення ефективності реалізації педагогічної технології формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів основної школи; *статистичні* – методи математичної статистики для обробки експериментальних даних, доведення вірогідності результатів експериментального дослідження.

2. Формування наукового завдання, нове вирішення якого отримано в дисертації. Дисертацію Жукова В. П. присвячено вирішенню актуального наукового завдання – обґрунтування та експериментальна перевірка педагогічної технології формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів основної школи для підвищення рівня зазначеної готовності в майбутніх педагогів-музикантів.

3. Наукові положення, розроблені особисто дисертантом, та їх новизна.

Наукова новизна результатів дослідження отриманих особисто здобувачем, полягають у такому:

- *уперше:* визначено зміст структурних компонентів готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів (мотиваційно-аксіологічного, теоретично-практичного, рефлексивно-особистісного); обґрунтовано й експериментально перевірено особистісно-орієнтовану педагогічну технологію формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів основної школи, яка реалізується за організаційно-моделювальним, стимулювально-настановчим, когнітивно-процесуальним, досвідно-праксіологічним і рефлексивно-корегувальним етапами;

- *уточнено:* 1) суть поняття «готовність майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів» як інтегративного особистісного новоутворення, що включає професійні мотиви, цілі, загальнонаукові та професійні знання й уміння, особистісні якості майбутнього вчителя музичного мистецтва, що забезпечують ефективність професійно-педагогічної діяльності педагога-музиканта в означеному напрямі; 2) критерії (мотиваційно-аксіологічний; компетентнісний; рефлексивно-особистісний) та показники рівнів готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів основної школи;

- *подальшого розвитку* набули форми і методи (поліхудожній тренінг, «інтегрована розминка», смислопошуковий діалог, метод мистецьких проєктів тощо) формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів основної школи.

4. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються, забезпечується теоретико-методологічним обґрунтуванням його вихідних положень, відповідністю методів мети, завданням, об'єкту і предмету дослідження, поєднанням кількісного й якісного аналізу отриманих даних, доказовістю висновків. Актуальність теми дослідження достатньо обґрунтована. Наукові положення й висновки – чіткі, науково обґрунтовані, достовірність яких підтверджено методами математичної статистики.

5. Наукове та практичне значення роботи полягає в тому, що на підставі аналізу й узагальнення теоретичних ідей і положень з формування професійної компетентності студентів педагогічних ЗВО *визначено* суть і особливості змісту структурних компонентів готовності майбутнього вчителя

музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів (мотиваційно-аксіологічного, теоретично-практичного, рефлексивно-особистісного); *теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено* особистісно-орієнтовану педагогічну технологію формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів основної школи, яка реалізується за організаційно-моделювальним, стимулювально-настановчим, когнітивно-процесуальним, досвідно-праксіологічним і рефлексивно-корегувальним етапами; уточнено критерії та показники рівнів готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів основної школи.

Практичне значення роботи полягає в тому, що педагогічна технологія формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів основної школи експериментально перевірена й може бути впроваджена в освітній процес у закладах вищої освіти, які готують майбутніх педагогів-музикантів.

Теоретичними положеннями та практичними напрацюваннями можуть послуговуватися викладачі під час проведення аудиторних і позааудиторних занять з майбутніми вчителями музичного мистецтва, розробці навчальних програм, створенні навчальних посібників; студенти в процесі написання курсових, дипломних, магістерських проєктів. Матеріали дослідження доцільно використовувати в процесі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

6. Використання результатів роботи. Результати дослідження використано при викладанні авторського спецкурсу «Інтегроване навчання учнів», психолого-педагогічних і фахових навчальних дисциплін. *Отримані в процесі наукового пошуку результати і висновки впроваджені* в освітній процес Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (довідка про впровадження № 01/10-443 від 03.07.2020); Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (довідка про впровадження № 1638 від 30.06.2020); Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (довідка про впровадження № 1495 від 11.09.2020).

7. Повнота викладення результатів дисертації в публікаціях та особистий внесок у них автора. Матеріали дисертації опубліковано в 17 наукових працях, із них – 9 статей у в провідних наукових фахових, міжнародних періодичних і наукометричних виданнях (8 – одноосібні), 2 з яких – у виданнях, що входить до наукометричних світових баз (ERIC PLUS, Ulrichsweb Global Serials Directory, OCLC WorldCat, Open Academic Journals Index (OAJI), Research Bible, BASE, Index Copernicus, Google Scholar); 3 статті – у зарубіжних періодичних виданнях; 8 публікацій – у збірках доповідей на

міжнародних та всеукраїнських конференціях.

Наукові праці, у яких опубліковані основні результати дослідження:

1. Жуков В. П. Суть інтегрованого навчання школярів предметів мистецького циклу. *Педагогіка та психологія* : зб. наук. праць. Х. : Видавець Рожко С. Г., 2017. Вип. 57. С. 54-62.

2. Жуков В. П. Педагогічні умови підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до організації інтегрованого навчання учнів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. праць. Запоріжжя : КПУ, 2017. Вип. 55 (108). С. 174-180.

3. Жуков В. П. Формування позитивно-активного ставлення майбутніх учителів до оволодіння готовністю до організації інтегрованого навчання учнів. *Теорія та методика навчання та виховання* : зб. наук. праць.. Харків, 2017. Вип. 42. С. 79-88.

4. Zhukov V. Preparation of future musical art teachers for integrated teaching. *Educational Studios: Theory and Practice* : monograph. Prague-Vienna : Premier Publishing, 2018. P. 166-173.

5. Жуков В. П. Інтеграція фахових і психолого-педагогічних дисциплін у підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва. *Наукові записки*. Вип. 170. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький : РВВ ЦДПУ ім. В. Виниченка, 2018. С. 142-146.

6. Zhukov V. Poly-artistic competence as a part of readiness of the future musical art teacher for integrated teaching. *Theory and practice of introduction of competence approach to higher education in Ukraine* : monograph. Vienna : Premier Publishing, 2019. P. 95-103.

7. Жуков В. П. Технологія підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*. Вип. 1 (157). Серія: Педагогічні науки. Чернігів : НУЧК, 2019. С. 44-48.

8. Zhukov V. Educational-methodical provision of technology for the preparation of future musical art teachers to integrated teaching of students. *Media4u Magazine* [online]. Praha, 3/2019. P. 26-30. URL : <http://www.media4u.cz/mm032019.pdf>

9. Popova O., Zhukov V. Training of a future musical art teacher for integrated teaching in the context of the New Ukrainian School. *Theory and Practice of Future Teacher's Training for Work in New Ukrainian School* : monograph. Prague, OKTAN PRINT s.r.o., 2020. P. 341-351.

Опубліковані праці апробаційного характеру:

10. Жуков В. П. Інтегроване навчання на прикладі вивчення творчості Т. Г. Шевченка. *Роль бібліотеки у створенні когнітивного ресурсу суспільства знань: технології, освіта, наука* : зб. наук. праць. Х. : ХДУХТ, 2016. С. 51-54.

11. Жуков В. П. Інтегроване навчання в музичній освіті. *Studia Slobozhanica «Слобожанський гуманітарій – 2017»* : матеріали міжнар. наук.-метод. конф. (Харків, ХНТУСГ, 3 березня 2017 р.). Харків : ФОП Тарасенко В. П., 2017. С. 195-200.

12. Жуков В. П. Організація інтегрованого навчання з музичного мистецтва як психолого-педагогічна проблема. *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика* : матеріали II міжнар. наук.-практ. конф. (11 квітня 2017 р.). Х. : «Стиль-Издат», 2017. С. 101-104.

13. Жуков В. П. До питання організації інтегрованого навчання учнів музичному мистецтву. *Освіта у констеляціях постсучасності* : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (5-6 грудня 2017 року). Харків : ХНПУ, 2018. С. 67-68.

14. Жуков В. П. Міжпредметні зв'язки як засіб інтегрованої професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика* : матеріали III міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 10 квітня 2018 р.). Харків : «Стиль-Издат», 2018. С. 221-224.

15. Жуков В. П. Особливості інтегрованого навчання школярів предметів мистецького циклу. *Методологія сучасних наукових досліджень* : матеріали XV Міжнар. наук.-практ. конф. (15-16 листопада 2018 р., м. Харків). Харків : ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2018. С. 33-35.

16. Жуков В. П. Засади забезпечення підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів. *Педагогіка мистецтва для культурного зростання особистості протягом життя* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Мелітополь, 7-9 листопада 2019 р.). Мелітополь : Вид-во Мелітоп. держ. пед. ун-ту імені Богдана Хмельницького, 2019. С. 49-52.

17. Жуков В. П. Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів під час педагогічних практик. *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика* : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 12 грудня 2019 р.). Харків: «Мітра», 2020. С. 170-173.

Дисертаційна робота виконана самостійно та не містить плагіату.

8. Особистий внесок здобувача. Визначення суті і особливостей змісту структурних компонентів готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів (мотиваційно-аксіологічного, теоретично-практичного, рефлексивно-особистісного); розкриття дидактичного

потенціалу інтегрованого навчання для підвищення якості музичної освіти школярів; теоретичне обґрунтування та експериментальна апробація педагогічної технології формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів основної школи; розроблення навчально-методичного інструментарію впровадження зазначеної технології; уточнення критеріїв та показників сформованості готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів основної школи.

9. Апробація матеріалів дисертації. Апробація результатів дослідження здійснювалася шляхом публікації матеріалів дисертації. Основні положення, висновки й результати доповідалися на міжнародних, всеукраїнських і регіональних науково-практичних конференціях: «Роль бібліотеки у створенні когнітивного ресурсу суспільства знань: технології, освіта, наука» (Харків, 2016), «Слобожанський гуманітарій» (Харків, 2017), «Дошкільна і початкова освіта: реалії та перспективи» (Суми, 2017), «Освіта у констеляціях постсучасності» (Харків, 2017), «Модернізація освітнього середовища: проблеми та перспективи» (Умань, 2017, 2018), «Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика» (Харків, 2017, 2018, 2019), «Актуальні проблеми сучасної психодидактики: філософські, психологічні та педагогічні аспекти» (Умань, 2017, 2019), «Час мистецької освіти: проблема творчості у сучасній мистецькій освіті» (Харків, 2018), «Мистецька освіта ХХІ століття: виклики сьогодення» (Кропивницький, 2018), «Методологія сучасних наукових досліджень» (Харків, 2018), «Наукова спадщина академіка Івана Зязюна у вимірах сучасності та майбутнього» (Чернігів, 2019), «Голос представників голосомовних професій: актуальні проблеми, досвід та інновації» (Харків, 2019), «Педагогічна спадщина В. О. Сухомлинського» (Харків, 2019), «Педагогіка мистецтва для культурного зростання особистості протягом життя» (Мелітополь, 2019).

10. Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертацію написано науковою мовою, структура дисертації відповідає алгоритму проведеного автором дослідження. Зміст наукової роботи викладено українською мовою в логічній послідовності та доступною для сприйняття, адекватно використано наукові терміни. Зміст, оформлення дисертації та кількість публікацій відповідають вимогам пп. 9, 10, 11, 12, «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України (№ 167 від 6 березня 2019 р.).

11. Відповідність змісту дисертації. За змістом дисертаційна робота В. П. Жукова на тему «Формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів основної школи» повністю відповідає спеціальності «011 Освітні, педагогічні науки» галузі знань «01 Освіта/Педагогіка».

12. Рекомендація дисертації до захисту. Дисертаційна робота В. П. Жукова виконана на високому науковому рівні та є цілісним науковим дослідженням, що відповідає встановленим вимогам чинного законодавства України.

Ураховуючи високий рівень дослідження, актуальність, новизну, практичну цінність отриманих результатів та відповідність роботи спеціальності «011 Освітні, педагогічні науки» галузі знань «01 Освіта/Педагогіка», засідання фахового семінару Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди рекомендує дисертацію В. П. Жукова «Формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів основної школи», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності «011 Освітні, педагогічні науки» галузі знань «01 Освіта/Педагогіка», до захисту.

Результати відкритого голосування: одноголосно.

Головуюча на засіданні фахового семінару:

доктор педагогічних наук, професор

Н. О. Ткачова

Рецензенти:

Завідувач кафедри педагогіки,
доктор педагогічних наук, професор

С. Т. Золотухіна

Завідувач кафедри теорії і методики
викладання природничо-математичних
дисциплін у дошкільній, початковій
і спеціальній освіті,
доктор педагогічних наук, професор

О. М. Іонова

Учений секретар:

кандидат педагогічних наук, доцент

О.М.Лазарева

Підпис

засвідчується зав. загальним відділом

Лазарєва О.М., Іонова С.Т., Ткачова Н.О., Лазарева О.М.
24.10.2024 *